

En hyllest til demokratiet som burde kommet fra Rødt, SV eller AP, men kom fra J D Vance

Denne teksten ble først publisert på <http://einarflydal.com> den 17.02.2025

Jonas Gahr Støre: «Jeg klappet ikke etter Vance sin tale»

Europeiske politikere er i harnisk fordi USAs nye visepresident, J D Vance, fornærmet dem med sin tale i München for et par dager siden.

Det gjorde meg nysgjerrig. Her får du hele talen på norsk.

Ble europeerne politikerne sinte fordi Vance sa som i eventyret: «Se, de har jo ingen klær på!»?

Nå har jeg lest hele talen, og må innrømme at USAs politiske landskap virker mer forvirrende enn noen gang. For hva er de europeiske politikerne egentlig i harnisk over i budskapet fra det som omtales som USAs ytre høyre?

Er det at Vance blander seg inn i europeiske forhold og har meninger om dem? Vi har da masse meninger om hva som skjer i USA. Eller er det at Vance tør uttale at veksten i innvandring er et stort internasjonalt problem? Det mener jo også europeiske politikere, selv om de er forsiktige med å si det for høyt.

Var det at Vance kritiserer Europa for å drive sensur av det som myndighetene i USA ikke liker blir kjent, og at man i Europa omstyrter demokratiske valg når resultatet ikke passer EU, slik det nylig skjedde i Romania?

Nei, slike ord og advarsler ventet de europeiske politikerne seg ikke fra USAs høyreside. Vance framtrer på dette punktet som lenger til venstre enn både AP, SV og Rødt, og som en kristen-radikal demokrat som også kunne passet i Kr.Fs venstreving. For så vidt forbauser det ikke hvis man har lest den selvbiografiske boka han gjorde stor suksess med i 2014, som på norsk heter: *Hillbillyens klagesang – en biografi om en familie og en kultur i krise*, Cappelen Damm, 2020.

Den selvsagte forklaringen til de europeiske politikernes harnisk er at de frykter det nye høyre, nynazistene i AfD. Og de frykter Russland. Men dette forstår Vance og han har en resept for det: - Hør på folket og følg dem! Det er fordi dere ikke lytter til dem at de går mot dere!

Nedenfor får du hele talen til J D Vance på norsk (hentet fra [iNyheter](#), som har oversatt den ganske så brukbart med ChatGPT). Den er vel verdt å lese. Talen viser oss et ganske annet bilde av J D Vance og hans politiske idealer enn bildet av Trump og hans administrasjon som demokratiets banemann. Kanskje er banemennene nå snarere på denne siden av Atlanterhavet? (Eller heter det nå Amerikahavet?)

Idealer og praksis kan godt være to ulike ting. Men hvis denne talen er typisk for det vi har i vente fra USA, står det spennende avsløringer i kø – både innen politikk, helse og strålevern.

Da vil Europa få det travelt med å tilpasse seg – eller dekke over – etter tiår der man har fulgt i skjørtene på et ganske annet USA og overtatt tidligere USA-regjeringers «sannheter» ufordøyd.

Einar Flydal, den 17. februar 2025

Talen

En av tingene jeg ønsket å snakke om i dag er selvfølgelig våre felles verdier. Og det er fantastisk å være tilbake i Tyskland. Som dere hørte tidligere, var jeg her i fjor som senator i USA. Jeg møtte utenriksminister David Lammy og spøkte med at vi begge hadde forskjellige jobber i fjor enn vi har nå. Men nå er tiden inne for at alle våre land, for oss alle som har vært heldige nok til å få politisk makt av våre folk, å bruke den klokt for å forbedre livene deres.

Jeg vil si at jeg var heldig som fikk bruke litt tid utenfor konferansens vegger de siste 24 timene, og jeg har blitt veldig imponert over gjestfriheten til folket her. Selvfølgelig, selv om de fortsatt er preget av gårsdagens forferdelige angrep. Første gang jeg var i München, var faktisk sammen med min kone, som er her med meg i dag, på en privat tur. Jeg har alltid elsket byen München, og jeg har alltid elsket menneskene her.

Jeg vil bare si at vi er veldig berørte, og våre tanker og bønner går til München og alle som er rammet av det onde som ble påført dette vakre samfunnet. Vi tenker på dere, vi ber for dere, og vi heier på dere i dagene og ukene som kommer.

Vi samles på denne konferansen for å diskutere sikkerhet. Og vanligvis mener vi trusler mot vår eksterne sikkerhet. Jeg ser mange fremragende militære ledere her i dag. Men mens Trump-administrasjonen er veldig opptatt av europeisk sikkerhet og mener at vi kan komme til en rimelig løsning mellom Russland og Ukraina, tror vi også at det i de kommende årene er viktig at Europa tar et stort skritt fremover for å sørge for sitt eget forsvar.

Men trusselen jeg bekymrer meg mest for når det gjelder Europa, er verken Russland eller Kina eller noen annen ekstern aktør. Det jeg bekymrer meg for, er trusselen fra innsiden. Europas tilbaketrekning fra noen av sine mest grunnleggende verdier – verdier som deles med USA.

Jeg ble slått av at en tidligere europeisk kommissær nylig gikk på TV og virket fornøyd med at den rumenske regjeringen nettopp hadde annullert et helt valg. Han advarte om at hvis ting ikke går etter planen, kan det samme skje i Tyskland.

Slike uforsiktige uttalelser er sjokkerende for amerikanske ører. I årevis har vi blitt fortalt at alt vi finansierer og støtter, er i demokratiets navn og i forsvar av våre felles demokratiske verdier. Alt fra vår politikk i Ukraina til digital sensur blir fremstilt som et forsvar av demokratiet. Men når vi ser europeiske domstoler annullere valg og høytstående tjenestemenn true med å annullere andre, bør vi spørre oss selv om vi holder oss til en passende høy standard. Og jeg sier «oss», fordi jeg grunnleggende tror at vi er på samme lag.

Vi må gjøre mer enn bare å snakke om demokratiske verdier. Vi må leve dem. For mange i dette rommet er det innen levende minne at den kalde krigen stilte demokratiets forsvarere mot mye mer tyranniske krefter på dette kontinentet. Og tenk på siden i den kampen som sensurerte dissidenter, stengte kirker og annullerte valg. Var de de gode? Absolutt ikke.

Og takk Gud for at de tapte den kalde krigen. De tapte fordi de verken verdsatte eller respekterte de ekstraordinære velsignelsene ved frihet – friheten til å overraske, til å feile, til å finne opp, til å bygge. Det viser seg at du ikke kan pålegge innovasjon eller kreativitet, akkurat som du ikke kan tvinge folk til å tenke, føle eller tro noe bestemt. Og vi mener at disse tingene henger sammen.

Dessverre, når jeg ser på Europa i dag, er det noen ganger ikke så klart hva som skjedde med noen av vinnerne av den kalde krigen. Jeg ser mot Brussel, hvor EU-kommissærer advarer innbyggerne om at de har til hensikt å stenge sosiale medier i perioder med uro – i det øyeblikket de oppdager det de har dømt til å være «hatfullt innhold». Eller til dette landet, hvor politiet har gjennomført razziaer mot innbyggere mistenkt for å ha postet antifeministiske kommentarer på nettet som en del av «kampen mot misogyni» på internett.

Jeg ser til Sverige, hvor regjeringen for to uker siden dømte en kristen aktivist for å ha deltatt i koranbrenninger som resulterte i at en venn av ham ble drept. Som dommeren i saken skremmende nok bemerket, gir Sveriges lover for å angivelig beskytte ytringsfrihet faktisk ikke – og jeg siterer – en «fri tilgang» til å gjøre eller si hva som helst uten risiko for å fornærme gruppen som har den troen.

Og kanskje mest bekymringsfullt ser jeg til våre svært kjære venner i Storbritannia, hvor tilbakeskrittet fra samvittighetsfriheten har satt grunnleggende friheter, spesielt for religiøse briter, i skuddlinjen. For litt over to år siden anklaget den britiske regjeringen Adam Smith Conner, en 51 år gammel fysioterapeut og veteran fra hæren, for den fryktelige forbrytelsen å stå 50 meter fra en abortklinikk og be i stillhet i tre minutter. Han hindret ingen, han interagererte ikke med noen – han ba bare stille for seg selv. Da britisk politi oppdaget ham og krevde å få vite hva han ba for, svarte Adam enkelt at det var for den ufødte sønnen han og hans tidligere kjæreste hadde abortert for flere år siden.

Betjentene lot seg ikke røre. Adam ble funnet skyldig i å ha brutt regjeringens nye «Buffer Zones»-lov, som kriminaliserer stille bønn og andre handlinger som kan påvirke en persons beslutning innenfor 200 meter fra en abortklinikk. Han ble dømt til å betale flere tusen pund i saksomkostninger til påtalemyndigheten.

Nå skulle jeg ønske jeg kunne si at dette var en enkelttilfelle, et tilfeldig eksempel på en dårlig utformet lov brukt mot én person. Men nei. I oktober i fjor, for bare noen måneder siden, begynte den skotske regjeringen å sende ut brev til innbyggere hvis hus ligger innenfor såkalte «safe access»-soner. De ble advart om at selv privat bønn i deres egne hjem kunne være et brudd på loven. Naturligvis oppfordret myndighetene mottakerne til å rapportere andre borgere som kunne være skyldige i tankeforbrytelser i Storbritannia og ellers i Europa.

Ytringsfriheten, frykter jeg, er på tilbaketog. Og i komediens, men også sannhetens interesse, vil jeg innrømme at noen av de høyeste røstene for sensur ikke alltid har kommet fra Europa,

men fra mitt eget land, hvor den forrige administrasjonen truet og presset sosiale medieselskaper til å sensurere såkalt feilinformasjon. Feilinformasjon, som for eksempel ideen om at koronaviruset sannsynligvis stammet fra et laboratorieekkasje i Kina. Vår egen regjering oppmuntret private selskaper til å tie folk som våget å ytre det som viste seg å være en åpenbar sannhet.

Så jeg er her i dag, ikke bare med en observasjon, men med et tilbud. Og akkurat som Biden-administrasjonen virket desperat etter å tie folk som snakket fritt, vil Trump-administrasjonen gjøre det stikk motsatte. Jeg håper vi kan samarbeide om dette.

I Washington er det en ny sheriff i byen. Og under Donald Trumps ledelse kan vi være uenige i dine synspunkter, men vi vil kjempe for å forsvare din rett til å ytre dem i det offentlige rom. Enig eller uenig?

Vi har nådd et punkt der situasjonen har blitt så ille at Romania rett og slett kansellerte resultatene av et presidentvalg i desember, basert på løse mistanker fra en etterretningstjeneste og massivt press fra sine kontinentale naboer. Så vidt jeg forstår, var argumentet at russisk desinformasjon hadde infisert det rumenske valget. Men jeg vil be mine europeiske venner om å ha litt perspektiv.

Du kan mene at det er galt at Russland kjøper annonser på sosiale medier for å påvirke valg – det gjør vi også. Du kan til og med fordømme det på verdensscenen. Men hvis demokratiet ditt kan ødelegges av noen hundretusen dollar brukt på digital reklame fra et fremmed land, var det ikke særlig sterkt i utgangspunktet.

Den gode nyheten er at jeg faktisk tror at deres demokratier er betydelig mindre skjøre enn mange tydeligvis frykter. Og jeg tror virkelig at ved å la våre borgere ytre seg fritt, vil vi gjøre demokratiene enda sterkere.

Og det bringer oss tilbake til München, hvor arrangørene av denne konferansen har forbudt lovgivere som representerer populistiske partier, både på venstre- og høyresiden, fra å delta i samtalene. Nå, igjen – vi trenger ikke å være enige i alt, eller i det hele tatt, med hva folk sier. Men når politiske ledere representerer en viktig velgergruppe, har vi et ansvar for i det minste å delta i dialog med dem.

For mange av oss på den andre siden av Atlanteren ser det mer og mer ut som gamle, etablerte interesser som gjemmer seg bak stygge ord fra sovjettiden som «misinformasjon» og «desinformasjon». De liker rett og slett ikke tanken på at noen med et alternativt synspunkt kan uttrykke en annen mening, Gud forby, stemme annerledes eller, enda verre, vinne et valg.

Dette er en sikkerhetskonferanse, og jeg er sikker på at dere alle kom hit forberedt på å diskutere hvordan dere har tenkt å øke forsvarsutgiftene de neste årene for å oppfylle et nytt mål. Og det er bra, fordi president Trump har gjort det krystallklart at han mener våre europeiske venner må spille en større rolle i fremtiden for dette kontinentet. Vi bruker kanskje ikke ordet «byrdefordeling» så ofte, men vi mener det er en viktig del av å være i en

felles allianse. Europa må ta større ansvar mens Amerika fokuserer på verdensområder som er i stor fare.

Men la meg også spørre dere: Hvordan skal dere engang begynne å tenke på budsjetteringsspmåål hvis vi ikke vet hva vi faktisk forsvarer? Jeg har allerede hatt mange gode samtaler med mange av dere i dette rommet, og jeg har hørt mye om hva dere må forsvare dere mot – og det er selvfølgelig viktig. Men det som virker litt mindre klart for meg, og sikkert for mange europeiske borgere, er hva dere faktisk forsvarer for. Hva er den positive visjonen som gir energi til dette felles sikkerhetsprosjektet vi alle mener er så viktig?

Jeg tror dypt og inderlig at det ikke finnes sikkerhet hvis man frykter stemmene, meningene og samvittigheten til sitt eget folk. Europa står overfor mange utfordringer. Men den krisen dette kontinentet står overfor akkurat nå – krisen jeg tror vi alle står overfor sammen – er en vi selv har skapt. Hvis du løper i frykt for dine egne velgere, er det ingenting Amerika kan gjøre for deg. Og for den saks skyld er det heller ingenting dere kan gjøre for det amerikanske folket som valgte meg og president Trump. Dere trenger demokratiske mandater for å oppnå noe av verdi i årene som kommer.

Har vi ikke lært at svake mandater gir ustabile resultater? Men det er så mye av verdi som kan oppnås med et demokratisk mandat som kommer av å lytte mer til borgernes stemmer. Hvis dere ønsker konkurransedyktige økonomier, rimelig energi og sikre forsyningskjeder, trenger dere mandater til å styre – fordi dere må ta vanskelige valg for å oppnå alt dette.

Det vet vi selvfølgelig godt. I Amerika kan man ikke vinne et demokratisk mandat ved å sensurere motstandere eller sette dem i fengsel – enten det er opposisjonslederen, en enkel kristen som ber i sitt eget hjem, eller en journalist som prøver å rapportere nyheter. Man kan heller ikke vinne et mandat ved å ignorere sitt eget folk når det gjelder grunnleggende spørsmål som hvem som får være en del av vårt felles samfunn.

Og av alle presserende utfordringer nasjonene her står overfor, tror jeg ingenting er mer akutt enn masseinnvandring. I dag er nesten én av fem personer som bor i dette landet, flyttet hit fra utlandet. Det er selvfølgelig en rekordhøy andel. Og tallet er lignende i USA, også en rekord. Antallet innvandrere som kom til EU fra land utenfor EU, ble fordoblet mellom 2021 og 2022. Og selvfølgelig har det økt betydelig siden.

Situasjonen oppsto ikke i et vakuum. Det er resultatet av en rekke bevisste beslutninger tatt av politikere over hele kontinentet og andre steder i verden gjennom et tiår. Vi så konsekvensene av disse beslutningene i går, her i denne byen. Og jeg kan ikke nevne det uten å tenke på de forferdelige ofrene som fikk en vakker vinterdag i München ødelagt. Våre tanker og bønner er med dem og vil forbli med dem. Men hvorfor skjedde dette i utgangspunktet?

Det er en forferdelig historie, men en vi har hørt altfor mange ganger i Europa, og dessverre også i USA. En asylsøker, ofte en ung mann i midten av 20-årene, allerede kjent for politiet, kjører en bil inn i en folkemengde og knuser et samfunns samhold. Hvor mange ganger må vi lide slike tragiske tilbakeslag før vi endrer kurs og tar vår felles sivilisasjon i en ny retning? Ingen velger på dette kontinentet gikk til valgurnene for å åpne slusene for millioner av

uvurderte innvandrere. Men hva stemte de på? I England stemte de for Brexit. Og enten du er enig eller uenig, stemte de for det. Og over hele Europa stemmer folk i økende grad på politiske ledere som lover å få slutt på ukontrollert migrasjon.

Jeg er enig i mange av disse bekymringene, men dere trenger ikke være enige med meg. Jeg tror bare at folk bryr seg om sine hjem. De bryr seg om sine drømmer, sin sikkerhet og sin evne til å forsørge seg selv og sine barn. Og de er smarte.

Dette er noe av det viktigste jeg har lært i min korte tid i politikken. I motsetning til hva man kanskje hører i Davos, ser ikke borgerne i våre nasjoner seg selv som utdannede dyr eller utbyttable tannhjul i en global økonomi. Det er ikke overraskende at de ikke vil bli ignorert eller skjøvet rundt av sine ledere. Og demokratiets oppgave er å behandle disse store spørsmålene ved valgurnene.

Å avvise folks bekymringer – eller enda verre, stenge ned medier, avlyse valg eller stenge folk ute fra den politiske prosessen – beskytter ingenting. Faktisk er det den sikreste måten å ødelegge demokratiet på. Å tale fritt og ytre meninger er ikke valgpåvirkning. Selv når folk ytrer meninger utenfor sitt eget land, og selv når disse menneskene er svært innflytelsesrike – og tro meg, jeg sier dette med humor – hvis amerikansk demokrati kan overleve ti år med Greta Thunbergs formaninger, kan dere overleve noen måneder med Elon Musk.

Men det ingen demokrati – verken amerikansk, tysk eller europeisk – kan overleve, er å fortelle millioner av velgere at deres tanker og bekymringer, deres håp og bønn om forandring, er ugyldige eller ikke verdt å vurdere.

Demokrati hviler på det hellige prinsippet om at folkets stemme betyr noe. Det er ikke rom for brannmurer. Enten forsvarer du prinsippet, eller så gjør du det ikke. Europeere, folket har en stemme. Europeiske ledere har et valg. Og jeg tror sterkt at vi ikke trenger å frykte fremtiden.

Ta imot det folket forteller dere, selv når det er overraskende, selv når dere er uenige. Og hvis dere gjør det, kan dere møte fremtiden med visshet og selvtillit, vel vitende om at nasjonen står bak dere. For meg er dette demokratiets store magi. Det ligger ikke i disse steinbygningene eller vakre hotellene. Det ligger ikke engang i de store institusjonene vi har bygget sammen som et felles samfunn.

Å tro på demokratiet er å forstå at hver av våre borgere har visdom og en stemme. Og hvis vi nekter å lytte til den stemmen, vil selv våre mest vellykkede kamper sikre svært lite. Som pave Johannes Paul II – etter min mening en av de mest ekstraordinære forsvarerne av demokratiet på dette kontinentet eller noe annet – en gang sa: «Vær ikke redd.» Vi bør ikke være redde for vårt eget folk, selv når de uttrykker synspunkter som er i strid med sine ledere.

Tusen takk. Lykke til alle sammen. Gud velsigne dere.

--O--